

ZBOROVÝ ČASOPIS

Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Kraľovany
ročník IV. číslo 1. rok 2020

TÉMA: POĎAKOVANIE ZA ÚRODU

SLOVO NA ÚVOD

Po dlhšej prestávke vám prinášame nové číslo zborového časopisu Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Kraľovany.

Jesenné obdobie je nerozlučne späté so zberom úrody. Ale my kresťania nechceme len zbierať z urodeneho, chceme zaň aj ďakovať Tomu, ktorý zo svojich štedrých dlaní toto všetko dáva. A tak aj dnešné číslo zborového časopisu je venované Poďakovaniu za úrodu. Nájdete tu zamyslenie nad Božím slovom, modlitby, nápad na skrášlenie domácnosti, rady z Božej lekárne a mnoho iného.

Veríme, že pri čítaní nášho časopisu prežijete príjemné chvíle.

*Chlieb krájať...
To je nie len tak.
Chlieb nepriletí ako vták,
jak cudzí holub do dvora.*

*Na chlebík musíš poorať.
A hodný svojho chleba žiť.*

*Chlebík si treba zaslúžiť.
Pluh tlačíť ako ťažký vlak.*

*Chlieb krájať –
to je nie len tak.
Poznáš raz, čo to znamená.*

Môj milý, chlieb je odmena.

*Preto sa modlíš
a ja tiež:
- chlieb každodenný daj nám dnes. –*

Milan Rúfus

KÁZEŇ SLOVA BOŽIEHO

„Či pohádzaš bohatstvom Jeho dobrotivosti, trpezlivosti, zhovievavosti a nevieš, že dobrota Božia vedie ťa k pokániu?“ (Rim 2,4)

Drahí bratia a sestry, pohliadnuť na zarodenú jabloň, pohliadnuť na jadro orecha a nevidieť tam požehnanie a dobrotu nebies, je hodné diagnózy slepca.

Vidieť požehnanie na daroch zeme, vidieť bohatstvo dané z Božej ruky a v srdci necítiť dlh voči Bohu a vďačnosť voči nebesám, je hodné vyšetrenia na kardiológii. Pociťovať vďačnosť za potreby života a neotvoriť ústa s chválospevom a s piesňou vďaky, je hodné návštevy logopéda.

Ďakovať Bohu za Jeho dobrotu, ktorá sa prejavuje každým rokom, týždňom i dňom a neskloniť sa pred Ním v pokore, je symptóm hriechu ako tej najrozšírenejšej choroby.

A hoci sme často tak citliví na naše telo, hoci sa snažíme od seba, čo najrýchlejšie odohnať akúkoľvek chorobu, svojho ducha často nechávame umárať v chorobe hriechu, ktorý oslepuje duchovný zrak, ohlušuje sluch, odníma reč, znehybňuje ruky i nohy. Potom nevidíme Božie konanie, nepočujeme Boží hlas, nespievame piesne vďaky či nevyslovujeme vyznania našich hriechov, potom nekráčame za svojim Bohom. Hoci v Jeho blízkosti je bohatstvo všetkých darov, hoci v Jeho moci je schopnosť udeliť hojnosť pre každého.

Tak ako sa hojnosť Božej dobroty prejavila aj v tomto roku. Môžeme v nej vidieť veľkú Božiu dobrotivosť, bohatstvo Božej trpezlivosti i hojnosť Božej zhovievavosti, ktorými sa Pán Boh dokazoval i dokazuje v živote našom i živote našich rodín.

Opäť máme za sebou obdobie prác, obdobie ľudskej snahy, obdobie modlitieb s prosbami o požehnanie diela našich rúk i obdobie, kedy človek so zvedavosťou zhŕňa, účtuje a sumarizuje s otázkou na perách: Aký bol tento rok? Kde v rebríčku úrodnosti je jeho miesto?

Možno nebolo na poliach a záhradách toľko úrody ako zvyčajne. Možno sa pivnice a sýpky nenaplnili tak, ako to bolo po iné roky. Ale v každom plode zeme je odtlačok Božieho požehnanie, Božej dobroty. Tak v jedinej slivke na strome, ako aj v množstve malých zemiakov pod koreňom. Vo všetkom dopestovanom je odkaz **Božej dobrotivosti** s jasným dôkazom, že Pán Boh sa o nás stará.

Ako náš nebeský Otec najlepšie vie, čo človek, ako Božie dieťa, potrebuje. Preto z bohatstva svojej dobrotivosti nám dáva to najnutnejšie, čo potrebujeme a často dokonca dostávame viac, ako nám treba a ako si zasluhujeme. Ešteže sme obdarovaní z veľkosti Božej dobrotivosti a nie z malosti našej dôvery Bohu. Veď nejednakrát v roku lamentujeme nad nepriazňou počasia, nejednakrát v roku sa strachujeme nad zlou víziou úrody. Pán Boh dopustí, ale neopustí. Nenechá nás ako siroty. Preto dôverujeme Božej dobrotivosti.

Ale, bratia a sestry, Hospodin sa prejavuje aj vo svojej **zhovievavosti**, keď nám okrem darov telesných, okrem darov zeme, dáva aj dary duchovné. Keď sýti a zachováva nielen naše telo ale aj nášho ducha. Aj náš duch potrebuje stály pokrm, aj on priam prahne po vodách, ktoré večne uhasia duchovný smäd. A prameň živej vody i chlieb života ponúka samo nebo. Hospodin dobre vie o potrebách tak telesného ako aj duchovného života. Preto aj v tomto roku dával z duchovného bohatstva pre časný i večný život.

A ako je to s úrodnosťou na duchovnej roli? Tam našťastie nestraší nepriaznivé počasia, veď dážď Božieho požehnanie a slnko spravodlivosti svieti na všetkých rovnako. Tam Boží Duch pristupuje ku každému.

Len či všade Ním zasiaté semienko viery nájde úrodnú pôdu. Len či všade egoistické „ja“ odumrie, aby mohlo vzklíčiť nové Božie v nás. Len či všade Duchom svätým zasiaté a Jeho požehnaním polievané prinesie 30, 60, či 100 – násobnú úrodu. Len či všade sa objaví ovocie Ducha, ako ho opisuje apoštol Pavol: *„láska, radosť, pokoj, zhovievavosť, nežnosť, dobrotivosť, vernosť, krotkosť, zdržanlivosť.“* Nie je len to bohatstvom, čo vidia naše oči. Bohatstvom je aj to, čo zachraňuje naše srdce. Preto sám Pán Ježiš vyzýval svojich učeníkov, zhromaždené zástupy i vyzýva aj nás všetkých dnes: *„Hľadajte najprv kráľovstvo Božie a Jeho spravodlivosť a všetko bude vám pridané.“*

Áno, bratia a sestry, nezanedbávajte svoj duchovný život. Popri starosti o naše polia, záhrady, sady, pivnice a sýpky, nezabúdajte byť aj duchovne sýti. Prijímajte pre svoj duchovný život Božie požehnanie, kým nám Pán ešte zhovieva, kým je ešte k svojmu stvoreniu trpezlivý.

Veď tým tretím prejavom Božej dobroty, ktorá sa opäť dokázala aj v tomto roku, je práve **Božia trpezlivosť**. Trpezlivosť s hriešnym ľudským pokolením, trpezlivosť s často nepoučiteľným zmýšľaním i konaním človeka, trpezlivosť nebeského Otca. Každý malý i veľký hospodár dobre vie, koľko trpezlivosti je potrebnej od zasiatia zrna až po zber úrody. Aj my sme boli ako to zrno zasadené do dejín sveta a Pán Boh trpezlivo deň čo deň aj v tomto roku čakal na prinesenie úrody. Dal hojnosť

darov, dal potreby tela i ducha a čakal. Čakal a čaká s veľkou trpezlivosťou a otvorenou náručou očakáva na zblúdivého človeka. Čaká, kedy si uvedomí, kto je jeho Tvorca, kto je jeho Vykupiteľ, kde je jeho nádej a istota pre časný i večný život. Škoda, že tak málo je tých, ktorí sa k svojmu Bohu vracajú. Škoda, že ešte stále tak mnoho je tých, ktorí odumierajú na roli neúrodnej. Škoda, že je ešte stále mnoho tých, ktorí nevidia Božiu trpezlivosť, ktorí nepoznajú čas Božej milosti, v ktorom žijeme.

Človek, stvorený na Boží obraz, podľa Božej podoby, je často taký slepý voči Božiemu konaniu. Tak mnohokrát prehládame Božiu dobrotu, tak mnohokrát si nahovárame, akí sme úžasní, keď si dopestujeme a nevidíme za tým Božiu dobrotivú ruku. Tak mnohokrát sa vystatujeme svojimi schopnosťami, talentami a nevidíme za tým Božiu zhovievavosť, Jeho duchovné dary. Tak mnohokrát skúšame Božiu trpezlivosť, neuvedomujúc si nad nami visiacu výstrahu Božieho trestu, neuvedomujúc si blízkosť Božieho hnevu. Tak mnohokrát nekráčať cestou vďačnosti. Úprimnej vďačnosti.

Veď tadiaľ by mali viesť naše kroky už pri prípravách pôdy pred siatím a sadením. Tadiaľ by mali viesť naše kroky pri každom do zeme kladenom zrne. Tadiaľ, po ceste vďačnosti, by sme mali kráčať pri každom rozkvitnutom strome. Tam, po ceste vďačnosti, by sme mali mať vyšliapané v každom jesennom dni. Tam by sme sa mali nachádzať, keď so svojimi drahými sadáme k stolu, aby sme nasýtili svoje telo. V každom čase máme ďakovať Bohu, lebo skutočne máme byť za čo vďační. Tak ako to vyjadril žalmista: *„Ďakujte Bohu, lebo je dobrý, lebo naveky trvá Jeho milosť.“*

Avšak to nie je jediná cesta, ktorou majú kráčať nohy veriaceho. Lebo uvedomiť si Boží dar, dar Božej dobroty v akejkoľvek podobe, znamená aj podlomené kolená, sklonenú hlavu, pokorné srdce. Dostať dar a nepamätať na Darcu, užívať dar a chváliť sa cudzím perím, byť obdarovaný a nesvedčiť o veľkodušnosti Pôvodcu daru je pohrdaním, pokrytectvom a hriechom. Preto apoštol Pavol písal veriacim do Ríma slová, ktoré sme počuli ako základ pre dnešné kázanie: *„Či pohádzaš bohatstvom Jeho dobrotivosti, trpezlivosti, zhovievavosti a nevieš, že dobrota Božia vedie ťa k pokániu?“*

Áno, Božia dobrota má každého z nás viesť nielen cestou vďačnosti, ale aj pokánia. S každým darom z nebies, tak duchovným ako aj telesným, by sme si mali v pokore uvedomiť svoju závislosť na Božej dobrote.

Keby nebolo Božej dobrotivosti, zhovievavosti a trpezlivosti, bolo by márne naše snaženie, boli by zbytočné naše práce. Nič by nepriniesli ani mozole na ľudských dlaniach, nič by nepriniesli ani mnohé k zemi kloniace sa pracovité matky a mnohí v námahe pre rodinu obetujúci sa otcovia. Len tam, kde sa prejaví bohatstvo Božej dobroty a Božieho požehnania, roľa zeme i roľa duchovného života priniesie bohatú úrodu.

Ale nezabúdajme, že Pán sa pyšným protiví a len pokornému prejavuje svoju milosť. Preto skúmajme sa. Lebo kto nekráča ani cestou vďačnosti, ani cestou pokory, ten pohárda Božou dobrotou. Ten, pod Božím hnevom a trestom, môže prísť o všetko, čo má. Lebo Hospodin je nielen Bohom milostivým ale aj spravodlivým, nielen odpúšťajúcim ale aj dopúšťajúcim, nielen požehnávajúcim ale aj trestajúcim.

A tak, bratia a sestry, s vďačnosťou a zároveň s pokorou v srdci, hľadme na všetko, čo sa nám dostalo v tomto roku. Aj v mále vidme Božie bohatstvo požehnania. Aj v zdanlivom nedostatku vidme dostatok Božej dobroty.

Lebo prídu dni, kedy nám bude oveľa horšie. Kedy sa zavru brány Božieho požehnania, kedy príde čas posledného zúčtovania, kedy nebo a zem pomínú a Pán si poberie k sebe len svojich verných, len tých, ktorým v srdci nechýbala viera, vďačnosť a pokora.

Preto prosím za každého z nás, za každého člena našich rodín, za každého člena nášho cirkevného zboru, aby sa nad nami Hospodin zmiloval a pozhovel nám do času, keď každé koleno pokľakne vo vďačnosti a v pokore. Amen

Ďakujeme, nebies Pane,
že štedro otváraš svoje dlane
a dávaš z nich všetko, čo potrebujeme.

Ďakujeme, nebies Pane,
že aj nás učíš otvárať svoje dlane
a dávať z nich všetko, čo druhí potrebujú.

Ďakujeme za všetko,
čo z Tvojej milosti sme a čo máme.

Amen

Príbeh

Slová Pána Ježiša: „Čokoľvek chcete, aby vám ľudia činili, činite im aj vy.“ sú pri zbere úrody aktuálne ešte viac ako inokedy. Upozorňuje na to aj nasledovná bájka.

Stará indická bájka rozpráva o psovi, ktorý sa ocitol v izbe, kde bolo tisíc zrkadiel. Pes uvidel zrazu, v jednom okamihu tisíc predstaviteľov svojho plemena. Prepadol panike a šialenstvu, ceril hrozne zubiská, zlostne vrčal. Všetky psy v zrkadlách robili to isté: cerili zuby a vrčali. Pes sa zľakol takéhoto sveta a skuvíňajúc začal utekať. Behal dookola tak dlho, až od únavy zomrel.

A bolo by stačilo tak málo, aspoň raz priateľsky zakývať chvostom! Všetky jeho zrkadlové odrazy by sa mu odplatili radostným obrazom.

(Z knihy O kázni a dáždnikoch)

(Odpovede kvízu: 1a, 2c, 3c, 4b, 5c, 6a)

V JESENI TVORIVO:

Jesenná misa

Pomôcky: rôznofarebné opadané listy
balón
tekuté lepidlo

Postup:

1. Nafúkame balón do takého rozmeru, v akom si predstavujeme misu.
2. Balón natrieme lepidlom a ukladáme naň listy podľa vlastnej predstavy o farebnosti a veľkosti misy.
3. Zároveň na poukladané listy nanesieme ďalšiu vrstvu lepidla.
4. Keď sú listy suché a zatvrdnuté, prepichnete balón.
5. Tešíme sa z práce vlastných rúk.

Z BOŽEJ LEKÁRNE:

Jablko

Jedno jablko denne má regeneračné a detoxikačné účinky na náš organizmus, pôsobí ako „domáci lekár“. Skúsme ho teda zaradiť do nášho jedálnička každý deň a pozitívne účinky sa určite čoskoro dostavia.

Zázrak menom jablko. Viete o ňom všetko?

Sladké, voňavé, šťavnaté ... Jablko je jedno z najzdravších druhov ovocia. Aj napriek tomu jeho konzumácia klesá a mnohí uprednostňujú exotické ovocie. Viete o ňom naozaj všetko?

Každý šťavnatý kúsok jablka zásobuje telo energiou, spoľahlivo uhasí smäd vďaka obsahu ovocných kyselín a dobre zasýti. Veľmi veľa výživných látok sa nachádza už v šupke, preto by sa pri konzumácii jablko nemalo šupať.

Chlieb náš každodenný daj nám dnes

Aké látky obsahuje jablko?

1. vodu (až 84%)
2. vlákninu, vďaka ktorej má blahodarný účinok na náš metabolizmus
3. veľa pektínu, ktorý na seba viaže škodliviny z tela a odvádzajú ich von
4. nenasýtené tuky
5. vitamín C
6. minerály: draslík, vápnik, horčík
7. rad antioxidantov, ktoré znižujú riziko ochorenia na rakovinu
8. vysoký obsah fruktózy

V ľudovom liečiteľstve sa jablko dodnes využíva ako skvelý univerzálny liek pri rôznych zdravotných ťažkostiach

- bolesti hlavy, závraty, poruchy trávenia, chudokrvnosť: na to všetko zaberá surové, varené alebo pečené jablko
- chrípka, prechladnutie: prejde rýchlejšie, ak denne zjete niekoľko surových jablák, osvedčilo sa pitie jablčného džúsu
- horúčka: teplotu zráža opäť nastrúhané jablko a jeho šťava
- kašeľ: odvar z jabloňových kvetov upokojuje a zmierňuje záchvaty kašľa
- zápcha: kyslé jablká podporujú činnosť čriev
- hnačka: ješť nastrúhané jablká
- nadváha, obezita: pitie jablčného octu spaľuje tuky, potláča pocit hladu (jablčný ocot je možné zakúpiť si hotový v obchode)
- popáleniny, omrzliny, nehojace sa rany, jazvy: prikladajte si čerstvú kašičku z nastrúhaných jablák

Liečivé účinky jablák prejavujúce sa po ich konzumácii

- znižujú krvný tlak a hladinu cholesterolu
- posilňujú imunitný systém, srdce a krvný obeh
- stabilizujú hladinu cukru v krvi
- podporujú trávenie
- blokujú tvorbu žlčkových a obličkových kameňov
- povzbudivo pôsobia na nervovú sústavu
- chránia mozog pred Parkinsonovou a Alzheimerovou chorobou
- vďaka vysokému obsahu železa pomáhajú pri málokrvnosti
- pôsobia močopudne a brzdia tvorbu kyseliny močovej
- čistia črevá a zamedzujú množeniu škodlivých mikroorganizmov v nich
- posilňujú dŕasná

Zrejme nikto z nás nevie povedať, koľkokrát táto prosba, ako súčasť jednej z najkrajších modlitieb, vyšla z našich úst. A predsa vieme, čo všetko sa v tejto štvrtej prosbe Modlitby Pánovej ukrýva? Za čo všetko jej slovami prosíme?

Dr. Martin Luther v r. 1529 v Malom katechizme o tejto prosbe napísal:

I keď Boh dáva každodenný chlieb aj bez nášho prosenia všetkým hriešnym ľuďom, prosíme v tejto prosbe, aby nám to dal poznať, a tak s vďakou prijímať náš každodenný chlieb.

Čo je každodenný chlieb?

Všetko, čo prináleží k živobytiu a potrebám tela, ako pokrm, nápoj, odev, obuv, dom, dvor, pole, dobytok, peniaze, majetok, pobožná manželka, pobožné deti, pobožná čelad', pobožná a verná vrchnosť, dobrá správa, dobré počasie, pokoj, zdravie, striezlivosť, česť, dobrí priatelia, verní susedia a tomu podobné.

A v tom istom roku vo **Veľkom katechizme** doplnil:

Boh nám chce ukázať, ako sa zaujíma o všetky naše potreby a ako sa verne stará aj o našu časnú potravu. V tom poznávame Jeho otcovskú dobrotu k nám. Táto prosba hlboko zasahuje do rozličných vecí sveta. Preto musíš myseľ poriadne roztvoriť a rozšíriť nielen na pekársku pec a múčny záčinok, ale aj na širo-širo pole a celý kraj, ktorý rodí a prináša každodenný chlieb a rozličnú potravu. Lebo keby Boh nedal rásť, nepožehnal a nezachoval na poli, nikdy by sme nemohli vyberať z pece chlieb a klásť ho na stôl. Pre život však nepotrebujeme len, aby telo malo pokrm a odev a ostatné potreby, ale aj to, aby sme v pokoji a v zhode nažívali s ľuďmi.

Br. farár Ján Grešo v knihe Otče náš, ktorý si na nebesiach... napísal:

Pri prosbe „Chlieb náš každodenný daj nám dnes“ si uvedomujeme svoju úplnú závislosť od Stvoriteľa. Tak trochu si túto závislosť uvedomujeme, keď príde pre úrodu veľmi nepriaznivé počasie. Aj neveriaci ľudia a agnosticci vtedy cítia, že nie všetko je v ľudskej moci.

*Denne úprimne ďakujeme Pánu Bohu za každodenný chlieb,
ktorý nám dáva v jeho rôznych podobách.*

RECEPTY Z DAROV ZEME:

Jablká – 7x inak

1. Nízkoťučný jablkový koláč

Suroviny: 4–5 jablák ošúpaných a pokrájaných na mesiačiky, 1 šálka čučoriedok, 1 1/2 šálky nízkoťučného mlieka, 1 celé vajce, 2 vaječné bielky, 1/2 šálky preosiatej hladkej múky, 1/4 šálky kryštálového cukru, 1,5 kávovej lyžičky vanilky, 1/2 čajovej lyžičky mletej škorice
1 šálka = 225 ml

Postup: Poukladajte do okrúhlej formy pokrúpané jablká a nasypťte polovicu čučoriedok. Vyšľahajte vajíčka, pridajte mlieko, múku a ostatnými ingredienciami. Zľahka premiešajte. Zmes nalejte na ovocie. Pečte vo vopred vyhriatej rúre cca 30 minút. Ak do koláča zapichnete špáradlo a toto po vytiahnutí zostane čisté, je koláč dobre upečený. Hotový koláč vyklopte a posypte zvyšnými čučoriedkami.

2. Jablká s medom

Suroviny: jablká, med, vodu na podliatie

Postup: Jablká olúpeme, prekrájame na polovice a vykrojíme jaderníky. Do vzniknutých mištičiek v jablkách naplníme med. Dáme na plech, podlejeme vodou a necháme zapieť v rúre. Môžeme podávať posypané strúhanou bielou čokoládou.

3. Holandský jablkový koláč

Suroviny na cesto: 150 g masla, 200 g cukru, 2 vajcia, 2 dl kefiru, 1 lyžičku mletej škorice, 150 g polohrubej múky, 1 lyžičku sódy bikarbóny, 1/2 lyžičky soli, 200 g postrúhaných jablák (predtým ošúpaných a zbavených jadrovníkov)

Suroviny na posypanie: 100 g cukru, 1 lyžička mletej škorice, 50 g nadrobno posekaných orechov

Postup: Maslo, cukor, vajcia a kefir vymiešame. Primiešame škoricu, múku, sódu, soľ a vymiešame cesto. Pridáme postrúhané jablká a premiešame. Formu vymastíme maslom a vysypeme múkou alebo strúhankou. Do formy vylejeme cesto a posypeme ho zmesou cukru, škorice a posekaných orechov. Pečieme 35 až 40 minút pri teplote 180° C, alebo pokým cesto nebude vo vnútri suché.

4. Jablková bábovka bez tuku

Suroviny: 200 g kryštálového cukru, 4 vajcia, 1 vrecúško vanilkového cukru, 200 g hrubej múky, 1/2 vrecúška prášku do pečiva, 1/2 vrecúška prášku do perníka, 200 g postrúhaných jablák, štipka soli, hrozienka, kokos

Postup: Z cukru, vanilkového cukru a žltkov vymiešame metličkou piškótové cesto. Pridáme preosiatu múku s práškami do pečiva a jablká. Nakoniec primiešame tuhý sneh z bielkov vyšľahaný so štipkou soli. Pečieme vo vymastenej a strúhankou (alebo strúhanými piškótami) vysypanej bábovkovej forme pri teplote 180° C. Posypeme práškovým cukrom. Môžeme pridať aj hrozienka, orechy alebo strúhaný kokos.

5. Ťahaný jablkový závin

Suroviny na cesto: 300 g hladkej múky, 1 vajce, 1 lyžicu masť, 1 lyžičku octu, na hrot noža soli, 1 dl vlažnej vody

Suroviny na plnku: 300 g jablák, 100 strúhanky, maslo, 100 g kryštálového cukru, 50 g orechov, 50 g hrozienuk, 1 škoricový cukor

Postup: Zo surovín pripravíme cesto, ktoré rukami povytahujeme na plát. Na masle opražíme strúhanku, ktorou posypeme cesto. Navrstvíme postrúhané jablká, posypeme hrozienukami, polámanými orechmi, škoricovým cukrom a kryštálovým cukrom. Všetko to stočíme do závinu a upečieme vo vyhriatej rúre. Po upečení posypeme práškovým cukrom.

6. Mrkvovo-jablkové pyrč

Suroviny: 300 g mrkvy, 250 g jablák, citrónová šťava, cukor, škorica

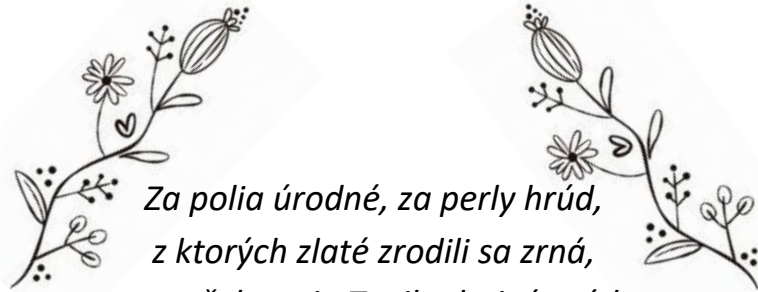
Postup: Očistenú mrkvu nakrájame na menšie kúsky a uvaríme. Očistené jablká nakrájame na plátky, podlejeme vodou, pridáme trochu citrónovej šťavy a dusíme do mäkka. Podusené jablká rozmixujeme spolu s uvarenou mrkvou, dochutíme cukrom, citrónovou šťavou a škoricom.

7. Jablká v župane

Suroviny: lístkové cesto, drobné jabĺčka, kryštálový cukor, mletú škoricu, nahrubo nasekané vlašské orechy, hladkú múku na podsýpanie, vajíčko na potretie, papier na pečenie

Postup: Jabĺčka umyjeme a vyrežeme jadrovníky odvrchu až dole tak, že jablká budú cez celý stred „deravé“. V miske zmiešame cukor, škoricu a nahrubo nasekané orechy. Cesto vyvaľkáme a narežeme na veľké štvorce. Na každý štvorec cesta položíme jablko a do diery nasypeme pripravenú zmes (cukor, škorica, orechy). Potom jabĺčko zabalíme do cesta tak, aby vznikli malé batôžky a dobre ho popritláčame, aby sa pri pečení nevyzliekli. Poukladáme ich na plech vystlaný papierom na pečenie a potrieme rozšľahaným vajíčkom. Rúru vyhrejeme na 180°C a pečieme asi 45 minút.

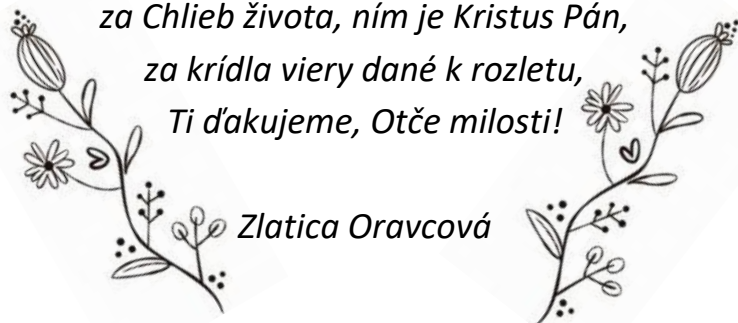
OKIENKO PRE DETI

*Za polia úrodné, za perly hrúd,
z ktorých zlaté zrodili sa zrná,
za požehnaní Tvojho hojný prúd,
ktorým celá planéta je plná,
Ti ďakujeme, Bože mocnosti!*

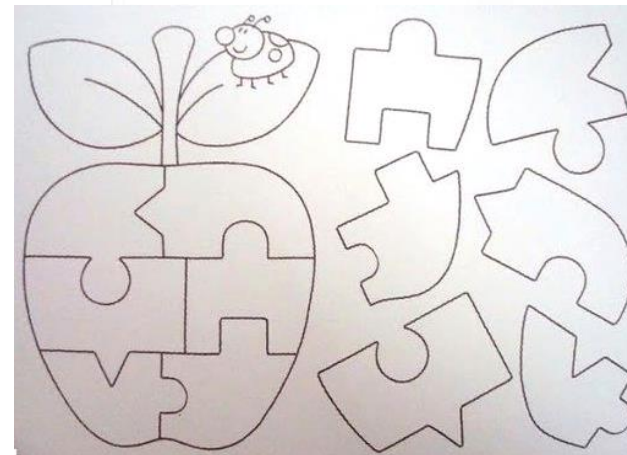
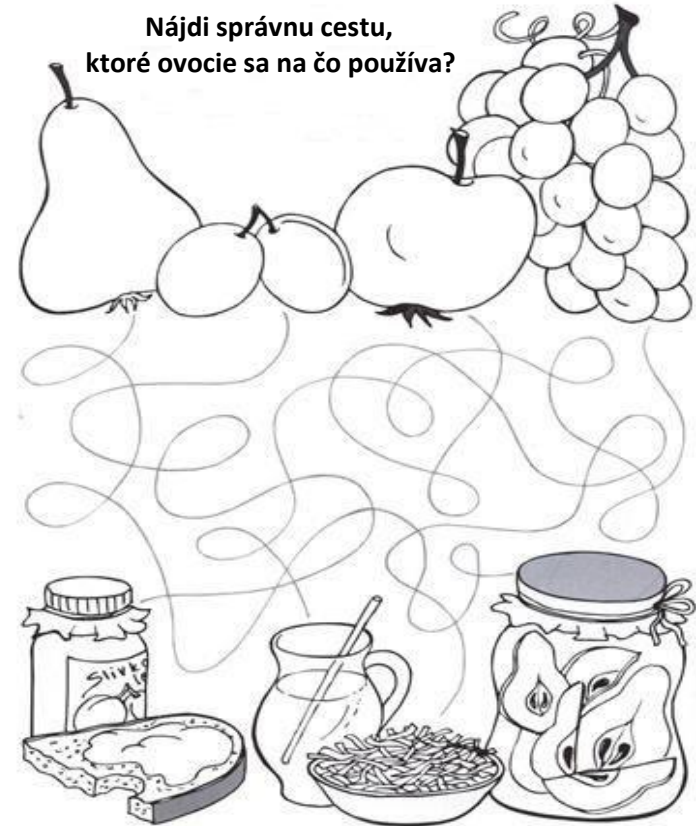
*Za jeseň, vzácny dozrievania čas,
za jeseň z hôrných listov spletenú,
čo s flautou ozýva sa v nás,
za pekných plodov pestrú kvetenu,
Ti ďakujeme, Pane večnosti!*

*Za milosť Tvoju, že sa skláňaš k nám,
za rokov našich jeseň dozretú,
za Chlieb života, ním je Kristus Pán,
za krídla viery dané k rozletu,
Ti ďakujeme, Otče milosti!*

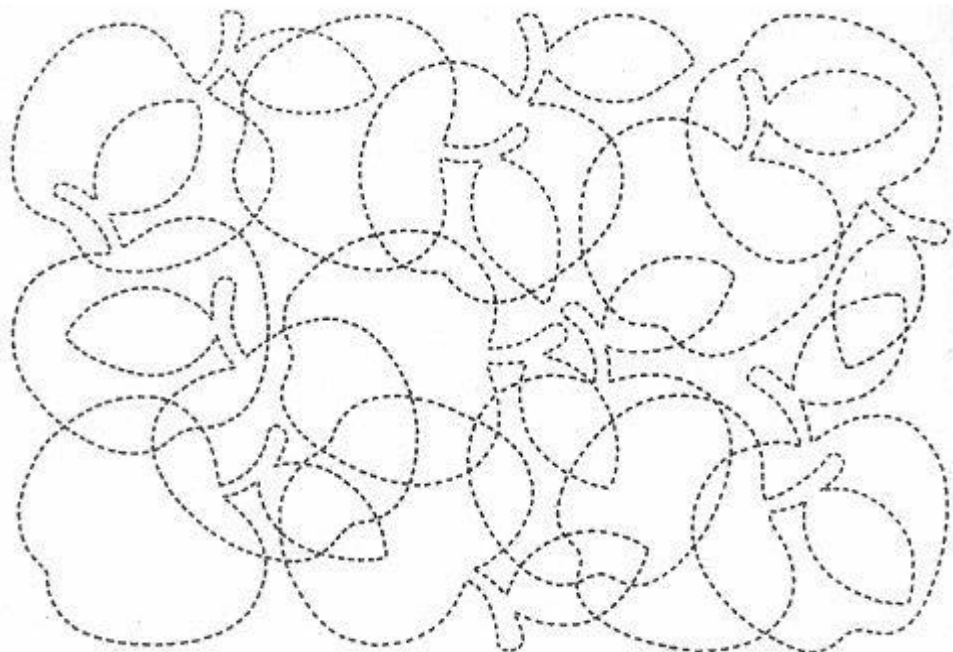
Zlatica Oravcová

Nájdí správnu cestu,
ktoré ovocie sa na čo používa?

Spoj čiarou
odhryznuté kúsky
s miestom, kde patria
na celom jablku.

Spočítaj jabĺčka a výsledok napíš do okienka.

Do rámtka nakresli ovocie, ktoré máš najradšej

Artikulárne cirkevné zbory a ich chrámy

Hronsek

Pozývame vás na ďalší spoločný výlet. Opäť po našom krásnom Slovensku, opäť po stopách drevených artikulárnych chrámov. Už sme na stránkach nášho zborového časopisu zavítali do artikulárneho chrámu v Istebnom, Leštínách a vo Svätom Kríži. Dnes sa vyberieme ďalej. Totiž na strednom Slovensku, neďaleko Banskej Bystrice sa nachádza ďalší poklad našej histórie – drevený artikulárny chrám v Hronseku.

História vzniku dreveného kostola zapadá od obdobia silného katolicizmu, do obdobia, keď Šopronský snem v r. 1681 dovolil postaviť v jednej stolici dva kostoly. Pravdaže museli byť dodržané nasledovné podmienky: musel byť postavený v priebehu jedného roka, musel byť celý z dreva, postavený bez použitia kovových prvkov, nesmel mať vežu, vchod nesmel byť priamo z ulice. A tak si veriaci aj vo Zvolenskej stolici postavili dva drevené artikulárne kostoly. Pre severnú časť stolice v Hronseku a pre južnú časť v Ostrej Lúke.

Na stavbu v Hronseku bolo vybrané miesto, kde bolo hronovisko. Všade na okolí boli močiare a v bezprostrednej blízkosti rieka Hron. Napriek tomu kostol nikdy nebol zatopený. Stavba kostola v Hronseku začala 23. októbra 1725 a na jeseň 1726 bola hotová.

Kostol má pôdorys kríža, je 8 m vysoký, 26 m dlhý a 11 m široký. Strecha je šindľová, na jej troch stranách sú dubové kríže, len nad jedným vstupom je umiestnený kohút, symbol kresťanskej bdelosti. Má 30 okien, 5 vchodov a 1100 miest na sedenie. Z každého miesta je vidieť na oltár. K oltáru kostola patrí šesťica vymeniteľných obrazov, ktoré sú rozmiestnené na priečelí chórov a striedavo sa osadzujú do spoločného rámu oltára podľa aktuálnej liturgie počas roka. Obrazy sú z roku 1771 od majstra Samuela Mialoviča. Nad oltárom sú anjeli držiaci erby šľachtických rodín z okolia, ktorí podporovali evanjelickú cirkev. Vnútrotná klenba kostola pripomína tvar prevrátenej lode.

Súčasne s kostolom bola postavená aj **zvonica**. Kostol aj zvonica boli v r. 2008 zapísané do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO. Nádvorie kostola zobia 4 mohutné lipy, z ktorých dve sú také staré ako kostol.

Keď budete mať cestu okolo, zastavte sa aspoň na chvíľu, aby ste na vlastné oči videli krásu a jedinečnosť tohto miesta.

UDIALO SA...

Tak ako je v tomto roku pandémie COVID-19 poznačený celý svet, aj život nášho cirkevného zboru. Na základe nariadenia vlády bolo **prerušené konanie služieb Božích a iných aktivít cirkevného zboru v dňoch 13. marec – 10. máj 2020.**

Dňa 1. júla 2020 uplynulo **20 rokov** odvtedy, ako bol dištriktuálnym presbyterstvom **zriadený Cirkevný zbor ECAV na Slovensku Kraľovany.**

Pri tejto príležitosti sa dňa **5. júla 2020** konali **slávnostné služby Božie**, na ktorých kázňou slova Božieho poslužil br. senior Liptovsko-oravského seniorátu Mgr. Stanislav Grega.

V nedeľu, **23. augusta 2020**, sa v chráme Božom konala **konfirmačná slávnosť.** Po dvojročnej konfirmačnej príprave pred Božiu tvár predstúpili **Kristián Hnilica a Erika Zjarová**, potvrdili krstnú zmluvu, vyznali vieru v Trojjediného Boha a sľúbili vernosť svojmu Bohu a svojej cirkvi. Prajeme im, aby Pán Boh sa aj naďalej k nim priznával a pomohol im svoje sľuby naplniť.

Na konci letných prázdnin, **24.-28. august 2020**, sa konal **detský denný tábor.** Cez tohtoročnú tému „Boží bojovník“ deťom zaznela výzva, aby sa obliekli do Božej výzbroje, aby s ňou ako s Božou pomocou zvíťazili v boji proti diablu. Vyvrcholenie tábora bolo v nedeľu, keď bolo udelené **požehnanie na začiatku školského roka.** Veríme, že zasiat slovo v detských srdciach s Božím požehnaním prinesie mnohonásobnú úrodu viery.

Poslednú septembrovú nedeľu, **27. september 2020**, sa v chráme Božom konali **prvé detské služby Božie.**

KVÍZ

Preverte si svoje poznatky o základných plodinách.

1. Ktorá krajina bola pôvodnou oblasťou výskytu zemiakov?

- a/ Peru
- b/ Španielsko
- c/ Írsko

2. Aké staré sú prvé záznamy o cvikle?

- a/ 1000 rokov
- b/ 1500 rokov
- c/ 3000 rokov

3. Ktoré pomenovanie nie je oblastným pomenovaním zemiaka?

- a/ ertepla (Záhorie)
- b/ komper (Abov)
- c/ burgondya (Gemery)

4. Ktorá krajina bola pôvodnou oblasťou výskytu uhorky?

- a/ Japonsko
- b/ India
- c/ Južná Amerika

5. Kto priniesol do Európy paradajky?

- a/ Mária Terézia
- b/ neznámy kupec
- c/ Krištof Kolumbus

6. Ktorá plodina sa využíva na výrobu bioplynu?

- a/ kukurica
- b/ kapusta
- c/ zemiak

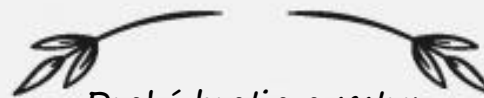
Spomienky br. farára Jána Hericha na chvíle s voňavým chlebom

*Do tvrdých mozoľnatých rúk vzal chlieb.
Znamením kríža ho prežehnal a ostrým nožom zakrojil.*

*Deti ho obstali žiadostivé, s očami uprenými naň.
A každé ruku natiahlo; on krájal a delil.*

*Dával kus svojej práce, na každom okrušku kvapku potu.
Tak im delil z divu Božieho a sýtil hladné hrdlá.*

*To nebolo len sýtenie tela. To bol obrad slávnostný,
Oslava Božieho daru, úcta k skloneným nebesám – bohoslužba.*

*Drahí bratia a sestry,
prajeme vám,
aby Hospodin,*

*Darca mnohých darov,
vás denne požehnával.*

Správne odpovede nájdete pod príbehom na str. 6